

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش

سیما رهایی^۱

چکیده

تنوع و گستردگی خدمات و منابع کتابخانه بریتانیا سبب گردیده که این کتابخانه به عنوان دنیای دانش شناخته شود. در مقاله حاضر، بخشهای گوناگون کتابخانه بریتانیا، خدمات، منابع و فهرستهای آن معرفی گردیده و توضیحاتی پیرامون هر کدام داده خواهد شد. کلیدواژه‌ها: کتابخانه بریتانیا، خدمات، منابع، فهرستها

بخشهای گوناگون سازنده کتابخانه بریتانیا

۱. کتابخانه موزه بریتانیا

اساسی‌ترین بخش تشکیل دهنده کتابخانه ملی جدید، از بخشهای کتابخانه موزه بریتانیا شکل گرفته است. در سال ۱۷۵۳ بخش کتابهای چاپی موزه بریتانیا شکل گرفت که منطبق بر سال تأسیس کتابخانه موزه بریتانیا است. طی ۲۰۰ سال که از قدمت فعالیت کتابخانه مزبور می‌گذرد، موزه بریتانیا رشد زیادی داشته و به عنوان یکی از گسترده‌ترین و مهمترین کتابخانه‌های جهان به شمار می‌رود. این کتابخانه با استفاده از امتیاز واسپاری قانونی، از تمامی انتشارات - اعم از چاپی، روزنامه‌ها، نقشه‌ها و موسیقی چاپی انگلستان - یک نسخه رایگان دریافت می‌کند. کتابخانه موزه بریتانیا شامل مجموعه‌ای غنی از کتابهای روسی است.

۱. کارشناس ارشد کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی شیراز. Email: sima01us@yahoo.com

۲. کتابخانه دفتر ثبت اختراعات

یکی از بخشهای تشکیل دهنده کتابخانه بریتانیا، کتابخانه دفتر ثبت اختراعات است. قدمت آن به سال ۱۸۵۱ برمی‌گردد که در سال مزبور مطابق با قانون اصلاح ثبت اختراعات، باید یک نسخه به همراه اطلاعات کامل و ویژگیهای اختراعات، به نمایندگان دفتر ثبت اختراعات تحویل داده می‌شد. در ۱۸۵۵ کتابخانه دفتر ثبت اختراعات مشغول به فعالیت شد و در ۱۹۰۲ در «ساوت همپتون» ساختمانی معروف به Chancy Lane برای آن منظور در نظر گرفته شد. به علت رشد زیاد مجموعه دفتر ثبت اختراعات، این کتابخانه با مشکل کمبود جا مواجه گردید.

ضرورت ایجاد یک شبکه علمی و تکنولوژیکی و ساخت کتابخانه ملی علوم و تکنولوژی طی جنگ جهانی دوم محسوس شد و بحثی میان جامعه علمی طی سالهای ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ به میان آمد که از میان مجموعه کتابخانه دفتر ثبت اختراعات و کتابخانه موزه بریتانیا، کدام مجموعه به عنوان هسته اصلی شبکه علمی و تکنولوژی شناخته گردد. گروه تحقیق Working Party با ارائه پیشنهاد خود مبتنی بر اینکه کتابخانه ملی علوم و تکنولوژی براساس مجموعه هر دو کتابخانه شکل گیرد، مشکل مزبور را حل کرد. بنابراین، تاریخ تأسیس کتابخانه ملی علوم و اختراعات به سال ۱۹۶۲ برمی‌گردد.

۳. کتابخانه ملی مرکزی

کتابخانه ملی مرکزی (NCL) و کتابخانه امانت علوم و تکنولوژی (NLIST) از بخشهای دیگر تشکیل دهنده کتابخانه بریتانیا به شمار می‌روند. کتابخانه ملی مرکزی در ۱۹۱۶ شروع به فعالیت نمود و محل آن در لندن بود و کتابخانه امانت علوم و تکنولوژی در ۱۹۶۱ در بوستون اسپا فعالیت خود را آغاز کرد و سپس در ۱۹۷۳ دو کتابخانه مزبور در هم ادغام گردیدند.

کتابخانه ملی امانت در ۱۹۸۵ به مرکز تهیه مدارک کتابخانه بریتانیا تغییر نام داد،

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۰۳

زیرا بیشترین درخواستها شامل درخواست تهیه کپی مقالات بود. امروزه، علاوه بر استفاده کنندگان قدیمی انگلستان و کتابداران، در سطح بین‌المللی به کاربران تجاری، بازرگانی، حرفه‌ای نیز خدمات ارائه می‌شود. دسترسی مستقیم به مقدمات تدارک اطلاعات، از طریق شبکه جهانی وب انجام می‌شود. مجموعه فعلی شامل ۲۶۰۰۰۰ جلد، حدود ۳ میلیون نسخه کتاب، ۵۰۰/۰۰ نسخه گزارشهای کنفرانسها، ۵ میلیون نسخه گزارش علمی است و روز به روز رشد مجموعه به صورت چشمگیر افزایش می‌یابد.

۴. سازمانهای دیگر تشکیل دهنده کتابخانه بریتانیا

سازمان کتابشناسی ملی (BNB) و دفتر اطلاعات علمی و فنی (OSTI) در سال ۱۹۷۴ به کتابخانه بریتانیا ملحق شدند. سازمان کتابشناسی ملی (BNB) در ۱۹۵۰ شروع به فعالیت کرد. وظیفه اصلی این سازمان، تهیه فهرست انتشارات بریتانیا به شکل هفتگی و انتشار آن، همچنین ایجاد سیستم رایانه‌ای جهت کنترل اطلاعات کتابشناختی و مرتب کردن آنها به منظور استفاده کتابخانه‌های دیگر بود.

دفتر اطلاعات علمی و فنی (OSTI) پس از تجزیه از بخش علوم و آموزش، به بخش توسعه و تحقیقات پیوست. وظیفه این دفتر، تأمین منابع اطلاعاتی شورای کتابخانه‌ها و آرشیو است. انتقال اسناد و کتابخانه دفتر هند در ۱۹۸۲ از کشورهای مشترک المنافع به بریتانیا صورت گرفت که شامل آرشیو کامل هند و بریتانیا از سال ۱۶۰۰ - که تاریخ تأسیس کمپانی هند شرقی است - تا زمان استقلال آن می‌باشد.

هدف کتابخانه بریتانیا

دسترسی همگانی به اطلاعات و میراث فرهنگی، علمی و معنوی بدون محدودیت زمانی و مکانی، هدف کتابخانه بریتانیاست.

مجموعه کتابخانه بریتانیا

یکی از مهمترین و بزرگترین کتابخانه‌های جهان که به عنوان کتابخانه ملی

انگلستان نیز شناخته می‌شود، کتابخانه بریتانیاست. طبق قانون واسپاری، کتابخانه بریتانیا از تمام انتشارات انگلستان و ایرلند یک نسخه دریافت می‌کند. مجموعه این کتابخانه مهم دنیا شامل حدود ۱۵۰ میلیون مواد کتابخانه‌ای و بیش از ۴۰۰ زبان در دنیا است. مطابق با آمارهای ارائه شده، سالانه حدود ۳ میلیون مواد جدید به مجموعه قبلی کتابخانه اضافه می‌گردد و فراهم‌آوری و گردآوری نسخ خطی، روزنامه‌ها، مجله‌ها، عکسها، نوشته‌های موسیقی و پروانه‌های ثبت اختراع در آن صورت می‌گیرد. آرشیو ملی صدای این کتابخانه شامل نوارهای صوتی قدیم و جدیدترین رسانه‌های موسیقی و دیسک است. وجود ۸ میلیون مهر مهم در این کتابخانه، عظمت آن را نشان می‌دهد. تعداد استفاده‌کنندگان این کتابخانه به طور روزانه ۱۶ هزار نفر می‌باشد. سالانه ۶ میلیون جستجو از فهرستهای پیوسته کتابخانه انجام شده و ۵۰۰/۰۰۰ نفر از قرائت‌خانه آن دیدن می‌کنند.

این کتابخانه حدود ۳۰۰ هزار نسخه خطی، ۴۷ میلیون پروانه ثبت اختراع و ۴ میلیون نقشه دارد و به گروه وسیعی از مراجعان و صنعتگران حرفه‌ای، متخصصان، دانشجویان تا استادان انگلستان و سراسر جهان خدمات ارائه می‌دهد.

مجموعه گنجینه این کتابخانه بی‌همتاست و بیش از ۱۸ میلیون مواد گوناگون و متنوع را شامل می‌شود که این مواد در طی سه دوره هزار ساله، از قاره‌های گوناگون در جهان جمع‌آوری شده‌اند. تنوع و وسعت از خصوصیات این مجموعه است، به نحوی که شامل کتب چاپی، نسخ خطی، موسیقی، عکس، مهر، کتب صحافی شده، نوارهای صوتی و نقشه می‌باشد که هر کدام به نوبه خود در زمینه‌های تاریخی، صنعتی و هنری ارزش فراوانی دارند.

خط‌مشی کتابخانه

تعیین خط‌مشی کتابخانه بریتانیا بر عهده هیئت امنای گروه اجرایی ارشد کتابخانه و شامل موارد زیر است:

قانون خدمات و خط‌مشی کتابخانه بریتانیا

مجموعه و مواد کتابخانه بریتانیا جزو غنی‌ترین مجموعه‌های جهان است و از نظر

گسترده‌گی و کیفیت ارائه خدمات، بی‌نظیر است. این کتابخانه شامل ۱۶ قرائت‌خانه و سالن مطالعه با ۵۰۰ هزار بازدید کننده از کتابخانه در طی یک سال و افزایش ۳ میلیونی مواد به صورت سالانه به مجموعه می‌باشد. از جمله فعالیت‌های مفید در این کتابخانه، برنامه‌های متنوع آموزشی و انتشارات را می‌توان نام برد.

استفاده کنندگان از خدمات کتابخانه به دو دسته تقسیم می‌شوند: نخست، گروهی که به طور جاری از خدمات کتابخانه استفاده می‌کنند، دوم کسانی که در آینده از این کتابخانه استفاده خواهند کرد. تمامی تلاش کتابخانه در جهت این است که بین این دو گروه توازن برقرار کند. قانون خدمات کتابخانه انعکاسی از سطوح خدماتی است که استفاده کنندگان از کتابخانه انتظار دارند. کتابخانه سعی دارد ضمن مشورت با استفاده کنندگان و نظارت و اصلاح خدمات، کیفیت خدمات را روز به روز بهبود بخشد. در این زمینه، استانداردهای خاصی در هر زمینه خدماتی در نظر گرفته شده است؛ از جمله، کتابدار موظف است مؤدبانه و متواضع و حرفه‌ای با استفاده کننده ارتباط برقرار و از پیشنهادها و نظرهای آنان استفاده کند.

مجموعه کتابخانه و خط‌مشی مربوط

پایه‌های موفقیت کتابخانه بریتانیا به عنوان کتابخانه ملی، به دلیل اندازه، عمق و کیفیت مجموعه آن است. روشن است که هیچ کتابخانه‌ای نمی‌تواند مجموعه‌ای جامع از جهان را تحت پوشش خود درآورد. سیاست‌های کتابخانه بریتانیا نیز جمع‌آوری گسترده و عمیق مجموعه‌ها و منابع گوناگون است. سیاست‌های مجموعه‌سازی کتابخانه، انعکاسی از نقش و وظیفه کتابدار به عنوان اولین سمبل و آخرین راه حل است. آخرین راه حل برای افرادی که اولین محل دسترسی آنها به اطلاعات، محل کار، کتابخانه عمومی و دانشگاه محل تحصیل است و اولین سمبل در جایی که کتابخانه تنها منبع مناسب و مفید برای نیازهای کاربر است.

کتابخانه بریتانیا به عنوان آرشیو ملی و بر طبق نظام واسپاری قانونی، مسئول همکاری با کتابخانه‌های دیگری است که مشمول این قانون بوده و ضامن ثبت و نگهداری

انتشارات انگلستان و ایرلند در تمامی زمینه‌های موضوعی به شمار می‌رود. به علاوه، کتابخانه موظف است موارد زیر را نیز در مجموعه خود فراهم آورد:

الف) پوشش جامع کتابهای پژوهشی انگلیسی زبان در هر جا که منتشر شوند.

ب) پوشش جامع پایاندهای پژوهشی در هر جا منتشر شوند.

ج) پوشش جامع کتب مهم تاریخی و فرهنگی به زبانهای اروپایی.

دسترسی به مجموعه‌های ملی - پژوهشی به شکل چاپی از فرانسه، آلمان و هلند

(اروپای غربی) به سهولت ممکن است. در زمینه منابع مربوط به کشورهای دیگر، این

کتابخانه تلاش می‌کند حداکثر منابع را فراهم کند که شامل موارد زیر می‌باشد:

الف) پوشش جامع روزنامه‌های ملی جهان

ب) پوشش جامع اختراعات جهان و پروانه‌های ثبت اختراع در انگلستان، آمریکا و اروپا

ج) پوشش جامع ادبیات پژوهشی کنفرانسهای جهانی به تمام زبانها و در تمام

زمینه‌های موضوعی

د) پوشش جامع موسیقی چاپی بخصوص در انگلستان

ه) پوشش جامع مواد جغرافیایی جهان

و) پوشش جامع نوارهای صوتی منتشر شده

ز) پوشش جامع ادبیات تحقیقی بی نام در تمام زمینه‌هایی که در خارج انگلستان

منتشر شده‌اند.

کتابخانه مزبور شامل نسخ خطی کشورهای غربی است. بیشترین اولویت در

گردآوری، به نسخه‌هایی داده می‌شوند که دارای ارزش پایدار در میراث ملی باشند. هیئت

امنای این کتابخانه در تلاشند نظام واسپاری قانونی را گسترش دهند تا مدارک

الکترونیکی، سمعی و بصری و چند رسانه‌ای را نیز شامل شده، کتابخانه بریتانیا، به مرکز

جهانی انتقال و ذخیره متون علمی و پژوهشی به صورت دیجیتالی تبدیل شود.

برچسب زنی و شماره گذاری

به منظور دسترسی آسان به مجموعه‌های علوم انسانی لندن، عمل برچسب زنی و

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۰۷

شماره گذاری صورت می گیرد. سالانه پیاپیها و تک نگاشتهایی که به کتابخانه می رسند، شماره گذاری می شوند. هر یک از آنها نیازمند یک برچسب هستند تا فقط یک توصیفگر داشته باشند. از شماره ها در ساخت عنصر اصلی محل کتاب در برنامه ذخیره سازی استفاده می شود. شماره های مذکور کارکنان را در یافتن و بازیابی مدرک مورد نیاز یاری داده و یا به منظور تشخیص اینکه مدرک در کدام قرائت خانه مورد نیاز و درخواست است، استفاده می شوند. شماره زنی را می توان یکی از فعالیت های دانست که در موفقیت کتابخانه نقشی اساسی دارد و به عنوان جزئی از فعالیت های پردازی در جنب مجموعه سازی و فراهم آوری به شمار می رود، زیرا در قرائت خانه ها حدوداً دو هزار مدرک به صورت هفتگی در گردش است و هر اشتباهی موجب گم شدن کتابها خواهد شد.

بخش تهیه مدرک لندن (LDSU)

دسترسی از راه دور کاربران به مجموعه علوم انسانی لندن، از طریق بخش مذکور صورت می گیرد. میزان تقاضا در این بخش ۵۰۰ درخواست در هفته است و کتابخانه تنها توان پاسخگویی به درخواستهایی را دارد که از سوی مرکز تهیه مدرک ارسال شده باشند. بیشترین تلاشها بر این مناسبت که سریع به درخواستها پاسخ داده شود. اگر بخش مذکور بنا به دلایلی مثلاً آسیب پذیر یا شکننده بودن مدرک یا هر دلیل دیگری، نتواند مدرک مورد نظر را تهیه کند، بلافاصله به مرکز تهیه مدرک کتابخانه بریتانیا اطلاع می دهد.

گستره دیجیتالی سازی مجموعه کتابخانه بریتانیا

کتابخانه بریتانیا درصدد است با حداکثر تلاش ممکن تمامی موادی را که از اول به فرم غیر دیجیتالی تولید شده اند - شامل نسخه های خطی، مواد چاپی، عکسها، نمودارها و نوارها - به شکل دیجیتالی درآورد.

موادی که احتمالاً در کتابخانه مزبور به شکل دیجیتالی در خواهند آمد، عبارتند از:

الف) مواد متعلق به خود کتابخانه بریتانیا

ب) موادی که مطابق واسپاری قانونی به کتابخانه بریتانیا می رسد

ج) مواد متعلق به شرکتهای تجاری کتابخانه بریتانیا

(د) مواد متعلق به شرکتهای همکار با کتابخانه بریتانیا. کتابخانه بریتانیا به دنبال این است که خط‌مشی خود را با استراتژی بین‌المللی که به دنبال اهداف زیر است، ترکیب کند:

۱. افزایش دسترسی به مجموعه‌های با اهمیت از نظر کمی و کیفی توسط جوامع

مهم علمی

۲. خودداری از تکرار غیرضروری دیجیتالی کردن مواد خاص

۳. خودداری از تکرار نمایه‌سازی و فهرست‌نویسی

۴. تفکیک مسئولیت کتابخانه‌های داوطلب در دیجیتالی‌سازی مواد ویژه

۵. استفاده از فناوریهای ذخیره‌سازی داده در سطح گسترده از طریق مشارکت و

همکاری با مؤسسات، جهت کم کردن هزینه‌های بلندمدت.

IDP

در سال ۱۹۹۳، طرح بین‌المللی دان هانگ جهت مطالعه و نگهداری نسخ خطی و همچنین مدارک چاپی آسیای مرکزی ایجاد شد تا از طریق همکاریهای بین‌المللی فعالیت کند. به وسیله طرح مذکور، دستیابی به ۲۶ هزار نسخ خطی و مدارک چاپی آسیای مرکزی در کتابخانه بریتانیا فراهم شد. از جمله امکانات دیگر، امکان دسترسی به تصاویر با کیفیت بالاست (منظور نسخ خطی است). استفاده از این مجموعه با استفاده از Password امکان‌پذیر می‌باشد.

مجموعه کتابخانه بریتانیا از موارد زیر تشکیل یافته است:

مجموعه بریتانیا و ایرلند

این مجموعه شامل کتب و ادواری‌های انتشار یافته در جزایر بریتانیا از سال ۱۹۱۴ به بعد می‌باشد. از نظر پوشش موضوعی، این مجموعه شامل علوم انسانی و اجتماعی است.

مجموعه اروپای شرقی و اسلونی

این مجموعه شامل موضوعات علوم انسانی و اجتماعی مربوط به برسیها و تحقیقات شوروی سابق، اروپای شرقی و اسلونی می‌باشد. هدف اصلی کتابخانه از فراهم‌آوری این مجموعه، دستیابی به پژوهشها و مطالعات ارزشمند به زبانهای اسلاو و اروپای شرقی است. زیر مجموعه‌های اروپای شرقی و اسلاو عبارتند از:

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۰۹

مجموعه بلغاری، جمهوری چک، آلبانی، بلاروس، یوگسلاوی سابق، مجارستان، لهستان، روسیه، رومانی، اسلواکی، اوکراین.

مجموعه اروپای غربی

این مجموعه شامل مواد و منابع پژوهشی علوم انسانی و اجتماعی کشورهای فرانسه، آلمان، یونان، ایتالیا، هلند، پرتغال، بلژیک، اسپانیا، سوئد، سوئیس، فنلاند و نورژ می‌باشد و شامل تمامی مواردی است که در سراسر دنیا به زبان کشورهای ذکر شده انتشار یافته‌اند؛ مثلاً کتابی که به زبان فرانسه در یک کشور آفریقایی انتشار یافته است.

مجموعه دفتر هند و شرق

علت اصلی گردآوری این مجموعه توسط کتابخانه، داشتن موضوعات علوم سیاسی، اجتماعی و انسانی به زبانهای آسیایی، شمال و شمال شرقی آفریقا است. سال گردآوری مجموعه مذکور به ۱۹۹۱ برمی‌گردد. این مجموعه قبلاً جزء بخش کتب چاپی و نسخ خطی شرقی بود و امروزه به محل دیگری منتقل شده است. مجموعه مهم دیگر در این زمینه، ادبیات، اسناد هند، پاکستان، برمه، بنگلادش، ایران، کشورهای خلیج، جنوب آفریقا، مالزی، سنگاپور، اندونزی، چین، و ژاپن است که در واقع مجموعه کتابخانه و اسناد دفتر هند و انعکاس فعالیتهای کمپانی هند شرقی و دفتر هند می‌باشد.

مجموعه آثار چاپی ابتدائی Incunabula

شامل فراهم آوری، انتخاب، سازماندهی و در دسترس قرار دادن کتب غربی پیش از ۱۹۱۵ به زبان انگلیسی و پیش از ۱۸۵۱ به زبانهای اروپای غربی است.

مجموعه نسخه‌های خطی

نسخ خطی موجود در کتابخانه بریتانیا از نسخه‌های خطی ملی، گرایشها و آرشیوهای خصوصی تشکیل شده و بیشتر به زبان کشورهای اروپای غربی است که دارای ارزش پژوهشی بسیار زیادی برای محققان کشورها در زمینه موضوعات مختلف می‌باشد. قرائنخانه مربوط به نسخ خطی از ژانویه ۱۹۹۹ افتتاح شد و در ساختمان سنت پانکراس به ارائه خدمت پرداخت.

مجموعه علوم و تکنولوژی و صنعت

مجموعه علوم و تکنولوژی و صنعت و تجارت کتابخانه بریتانیا، یکی از غنی‌ترین منابع مرجع غرب است. گردآوری این مجموعه منحصر به فرد و یکتا، از طریق خرید، اهدا، مبادله و واسپاری قانونی صورت گرفته و شامل مجموعه‌ای از اختراعات سراسر جهان است. تعداد زیادی از آثار این مجموعه به شکل الکترونیکی وجود دارند. این مجموعه شامل ادبیات و منابع مربوط به تمامی حوزه‌های علوم و صنعت است که دارای یک استاندارد فنی بالا بوده و در حوزه صنعت جنبه علمی دارند و بخصوص جهت استفاده متخصصان بوده و جنبه‌های نظری، کمتر مد نظر هستند. همچنین، کتابخانه بریتانیا سعی کرده تا جایی که بودجه اجازه دهد، مجموعه‌ای غنی و گسترده از ادواری‌های با ارزش بدون توجه به زبانشان را فراهم کند و بخصوص کتابهای انگلیسی زبان به صورت جامع گردآوری شوند و در جمع‌آوری کتابهای فرانسوی و آلمانی به صورت گزینشی اقدام شود.

مجموعه نقشه‌ها

این مجموعه مشتمل بر مواد و منابع مربوط به نقشه‌کشی است. نکته مهم این است که Map library دسترسی به اطلس، کره و نقشه‌های سراسر دنیا را از قرن پانزدهم ممکن می‌سازد و خدمات وسیع مشاوره‌ای جهت نقشه‌کشی دوره‌های اولیه قرون وسطی را ایجاد می‌کند.

مجموعه منابع تحقیقی

از طریق وب‌سایت کتابخانه بریتانیا این امکان وجود دارد که پیوندهای مناسبی به تمام منابع تحقیقی داخلی و خارجی یافت که شامل پیوند کتابخانه مجازی مرجع، منابع علوم انسانی، نسخه‌های خطی، نقشه، موسیقی، آرشیو ملی صدا، روزنامه، مجموعه دفتر هند شرقی، کتب نادر، کتب علوم، تکنولوژی، صنعت و منابع تحقیقی است.

مجموعه Philatelic یا تمبرشناسی

در سال ۱۸۹۱ مجموعه تمبر افتتاح شد. این مجموعه مشتمل بر بیش از ۸ میلیون مواد کتابخانه‌ای است که در بردارنده تمبر مالیاتی، پستی، نوشت افزار پستی، آثار هنری و مقالات، انتشارات نمونه، مواد تاریخی، مهرها و نشانه‌های رسمی و خصوصی از تمام دوره‌ها و تمامی کشورهاست.

مجموعه موسیقی

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۱۱

این مجموعه شامل موسیقی چاپی و نسخ خطی موسیقی است که شامل ۱۲ هزار نسخه کلی و صد هزار نسخه خطی بی نظیر و ۱/۵ میلیون مواد از نوع موسیقی چاپی است که از طریق خرید، مبادله، اهدا و واسپاری گردآوری شده‌اند. آثار موسیقی انتشار یافته در بریتانیا در قرن ۱۹ مشمول واسپاری قانونی شد که شامل موسیقی پاپ، کلاسیک و آموزشی بود.

مجموعه NSA به عنوان آرشیو صدا

این کتابخانه در حدود ۱۸۵ هزار نوار و مواد دیگر مثل نوارهای صوتی - ویدئویی و بیشتر از یک میلیون دیسک را از سراسر دنیا گردآوری کرده است که شامل موسیقی، دراما، ادبیات، آوای وحش، تاریخ شفاهی و نوارهای CD، DVD و مواد ضبط شده خصوصی است. فهرست این کتابخانه شامل ۲/۵ میلیون مدخل از مواد آرشیوی است. دوره روزآمدسازی این فهرست، روزانه است. فهرست مزبور از بی نظیرترین فهرستهای جهان به شمار می رود که دسترسی به انواع مختلف انتشارات شامل مجلات، ادواری‌ها، کتب و نوارهای صوتی را تضمین می کند. همچنین، ارائه خدمات رایگان فاکس، تلفن و E-mail از دیگر خدمات این قسمت است. حوزه‌های عمده NSA شامل دراما، موسیقی کلاسیک و ادبیات مجموعه‌های ملی موسیقی است.

خدمات کتابخانه

کتابخانه بریتانیا به ارائه خدمات متنوعی اقدام کرده که در نوع خود بی نظیر و یکتاست. در اینجا به شرح مختصر مهمترین خدمات کتابخانه مزبور می پردازیم:

الف) خدمات کتابشناختی

۱. تهیه کتابشناسی ملی بریتانیا
۲. تهیه فهرست مجموعه‌های کتابخانه بریتانیا
۳. تهیه رکوردهای کتابشناسی
۴. تهیه استانداردهای کتابشناختی و مارک انگلستان

ب) خدمات data liscening

این خدمات شامل خدماتی مثل مرجع، آگاهی رسانی جاری و فهرست‌هاست. این بخش تأمین‌کننده اطلاعات و منابع کاربران انگلیسی و جهانی با کیفیت بالا می‌باشد. حمایت‌کننده بخش مزبور، خدمات ملی کتابشناختی و مرکز تهیه مدرک است.

ج) خدمات Patent Express

ارائه خدمات تحویل مدرک اختراعات از طریق این بخش صورت می‌گیرد که به صورت online از خدمات کپی این مجموعه می‌توان بهره‌مند شد. سطوح ارائه خدمات در این بخش ۳ سطح است شامل:

- Rush: same day despatch of orders received by (۱۴/۵ hours)
- Regular – ۲۴ hours
- Urgent fax back: orders received by (۱۴/۵) hour back with in ۳ hours

خدمات زیراکس

وظیفه تهیه کپی از مقاله‌ها، مجله‌ها، گزارش‌ها، کنفرانس‌ها، مطالب فنی و انتشارات دولتی بر عهده مرکز تهیه مدارک کتابخانه می‌باشد که پس از تهیه، برای افراد ارسال می‌گردد. همچنین بخش تکثیر برای رفع نیاز افراد نیازمند به خدمات دیجیتال، عکس و میکروفیلم، به ارائه خدمات می‌پردازد. در این بخش، همچنین تهیه کتب چاپی، نسخ خطی و مجموعه‌های هند شرقی و تهیه نقشه امکان‌پذیر است.

خدمات توزیع مجدد کتب

توزیع کتب به دو صورت است:

اول از طریق شبکه کتاب یا Book Net

ارسال کتابهای دست دوم جهت فروش یا توزیع به کتابخانه‌های انگلستان یا سازمانهای متقاضی، از این طریق صورت می‌گیرد؛ البته برای دریافت این خدمات باید در کتابخانه بریتانیا ثبت نام کرد و عضو شد.

دوم از طریق Book Trov

این بخش فراهم‌کننده زمینه فروش یا توزیع کتب دست دوم توسط هر شخصی در هر نقطه دنیاست و فهرست آن مشتمل بر کتب چاپی دست دوم در هر حوزه و زمینه

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۱۳

موضوعی است. تنظیم آن براساس رده‌بندی ویدئویی می‌باشد. با استفاده از نشانه‌های موجود در فهرست، می‌توان کتابهای خراب یا فرسوده یا کهنه را تشخیص داد.

کتابخانه بانک تصویر

محل این کتابخانه در سنت پانکراس است و مشتمل بر تصاویر با کیفیت عالی به عنوان گنجینه و ذخیره بین‌المللی است. این تصاویر در موضوعات متنوع و متعدد بوده و شامل ۹۰۰۰ تصویر جاری می‌باشد.

خدمات حفاظت و نگهداری

هزینه حفاظت و نگهداری مواد چاپی کتابخانه بریتانیا سالانه ۶ میلیون پوند برآورد شده است که شامل اصلاح، تعمیر و صحافی منابع کتابخانه‌ای است. از سیاستهای اخیر کتابخانه بریتانیا، دیجیتالی کردن مواد جهت حفاظت آنهاست. همچنین، تعداد زیادی از منابع به صورت میکروفیلم در کتابخانه مزبور موجود است.

خدمات کتابخانه جهت مدارس

حمایت کتابخانه از مدارس با تدارک کلاسهای آموزشی جهت مربیان، معلمان، دانش‌آموزان، برگزاری نمایشگاه‌ها و گالریها، طرحهای مشارکت و تدریس در مدارس صورت می‌گیرد.

خدمات آگاهی رسانی جاری

این خدمات دارای دامنه گسترده‌ای می‌باشند. علت اصلی این خدمات، روزآمد کردن اطلاعات افراد در زمینه‌ها و موضوعات مورد علاقه آنهاست که از طریق ارائه فهرست مندرجات مجله‌ها و کنفرانسها و یا تهیه کپی، پروفایل کنفرانسها، پروانه‌های ثبت اختراع، خدمات جستجوی اطلاعات، علوم، تکنولوژی، پزشکی، مجله‌های الکترونیکی و فهرست مندرجات مجله‌ها، صورت می‌گیرد. Inside Alert, Inside web پایگاههای اطلاعاتی خدمات آگاهی رسانی جاری‌اند.

پایگاه اول، شامل ۲۰۰۰۰۰ مجله پژوهش مهم است که در کتابخانه بریتانیا وجود دارد و سالانه ۱۶۰۰۰ گزارش کنفرانس نیز به آن اضافه می‌گردد.

پایگاه دوم از طریق پست، خدمات آگاهی رسانی جاری را انجام می‌دهد. این کار با ارسال فهرست مندرجات مجله‌های مورد علاقه کاربر به desktop فرد انجام می‌شود. همچنین، اطلاعات مقاله‌های منتشر شده کنفرانسها، کنفرانسهای برگزار شده و سمینارهای آینده به تناسب علایق فرد، جهت تهیه پروفایل کنفرانسها به صورت ماهیانه، فصلنامه و دوسالانه منتشر می‌شود. افرادی که مایل به دریافت اطلاعاتی در زمینه اختراعات هستند، باید هزینه مربوط را پردازند که مبلغ قابل توجهی است.

همچنین، به منظور کمک به محققان و پژوهشگران علوم اجتماعی و روزآمد نگه داشتن اطلاعاتشان و آگاهی از پیشرفتهای صورت گرفته، مجله‌ای الکترونیکی به نام welfare reform منتشر می‌گردد.

برای کمک به انجمنهای آموزش عالی انگلستان در سپتامبر سال ۲۰۰۰ و به منظور خدمات آگاهی رسانی جاری، پایگاه اطلاعاتی zetroc که شامل شکل فهرست مندرجات مجله‌ها و کنفرانسها به صورت الکترونیکی بود، به وجود آمد. این پایگاه ۱۸ میلیون مقاله مجله‌ها و کنفرانسها را در بر می‌گیرد و روزانه ۸۰۰۰ استناد به آن اضافه می‌شود. مجله‌های موجود در این پایگاه مورد علاقه جامعه پژوهش جهانی است. برای استفاده از این خدمات مقررات خاصی وجود دارد که عبارتند از:

۱. فقط سازمانهای آموزشی انگلستان می‌توانند از آن استفاده کنند.
۲. مؤسسه‌های آموزشی انگلستان و مؤسسه‌های آموزش عالی ایرلند و شوراهای پژوهش در صورت تمایل به استفاده، با پرداخت هزینه‌های مربوط می‌توانند از امکانات مزبور استفاده نمایند.

قرائت‌خانه

برای استفاده از منابع و مراجع قرائت‌خانه که به منظور مطالعه و مراجعه تدارک دیده شده‌اند، افراد باید حتماً کارت عضویت داشته باشند. این قرائت‌خانه در تمامی ایام هفته بجز روزهای یکشنبه، آماده خدمت است. اطلاعات مربوط به خدمات و فهرستها به صورت رایگان در اختیار افراد قرار داده می‌شوند. ارائه خدمات رزرو، به کمک فاکس

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۱۵

و نامه و تلفن و E-mail صورت می‌گیرد. برای استفاده از منابع موجود در قرائت‌خانه، فرد باید چهار روز زودتر نیاز خود را اعلام نماید.

اطلاعاتی که برای استفاده باید ارائه شوند، عبارتند از:

- نام قرائت‌خانه شامل: قرائت‌خانه‌های سنت پانکراس، علوم انسانی، کتب نادر موسیقی، قرائت‌خانه علوم و تکنولوژی و صنعت، مجموعه هند و شرق، نسخ خطی، بانک تصویر، آرشیو ملی صدا، خدمات اطلاع‌رسانی نوارهای صوتی، خدمات دیداری و شنیداری و قرائت‌خانه‌های خارج از لندن
- نام فرد، کارت استفاده، شماره کتاب یا شماره مدارک مورد نیاز، نویسنده، عنوان، تاریخ مورد نیاز، شماره فاکس و شماره تلفن.

برنامه‌های استراتژیک کتابخانه بریتانیا

مجموعه کتابخانه بریتانیا، قدمتی بیش از ۱۵۰ سال دارد و بیش از ۱۵۰ میلیون مواد مختلفی را که نشانگر تمدن مکتوب و افکار و ایده‌های انسانی است، شامل می‌گردد. سالانه حدود ۳ میلیون منبع مختلف مانند نسخه‌های خطی، مواد چاپی، نوارهای صوتی و مواد دیجیتالی به مجموعه آن اضافه می‌گردد، به نحوی که مجموعه آن در شمار غنی‌ترین مجموعه کتابخانه‌های دنیاست. خدمات کتابخانه به تمامی حوزه‌های آموزشی، حرفه‌ای و صنعتی، پزشکی، محققان و نویسندگان، دولت ملی و بخشهای مختلف کتابداری و اطلاع‌رسانی عرضه می‌گردد. این کتابخانه به عنوان:

- الف) اساس آموزش عالی و زیرمجموعه ساختار تحقیقاتی انگلستان بوده و حدود ۶۰٪ فعالیت‌های اطلاع‌رسانی کتابخانه صرف حمایت از این بخش می‌شود.
- ب) به عنوان منبع درآمدی برای صنعت و تجارت انگلستان به شمار می‌رود و حدود ۲٪ فعالیت‌های کتابخانه صرف گسترش و توسعه بازرگانی و صنعت می‌گردد.
- ج) به عنوان عامل اساسی و کلید زندگی فرهنگی بریتانیا شناخته شده و حدود ۱۵٪ فعالیت‌های کتابخانه صرف حمایت از کتابخانه‌های عمومی می‌گردد.

میزان درخواست مواد از قرائت‌خانه‌های این کتابخانه در هر سال حدوداً ۴ میلیون مواد می‌باشد و به افرادی که بنا به دلایلی نمی‌توانند به کتابخانه و قرائت‌خانه‌های موجود مراجعه کنند نیز حدود ۴ میلیون مواد از بوستون اسپا که مرکز خدمات تهیه مدرک است تهیه و برای کاربران نیازمند فرستاده می‌شود. براساس آمارهای انتشار یافته، تقاضاهای رسیده شامل علوم و تکنولوژی در حدود ۷۰٪، علوم اجتماعی در حدود ۱۰٪ و علوم انسانی در حدود ۲۰٪ می‌باشد. بیشترین استفاده‌ها و مراجعات، به فهرست عمومی online کتابخانه مربوط است. به منظور آگاهی افراد، برنامه‌های آموزشی و همچنین نمایشگاههایی تدارک دیده می‌شود تا افراد نسبت به مجموعه و کیفیت و کمیت آن آگاهی یابند.

امروزه بیشترین تلاش کتابخانه در جهت دسترس‌پذیر کردن خدمات کتابخانه‌ای به همه افراد و مخاطبان است و کتابخانه سعی دارد از طریق یک دسته فعالیت به ایجاد فرصتهای جدید پردازد که این فرصتها عبارتند از:

الف) استفاده وسیع و عمیق از اطلاع‌رسانی و فناوریهای ارتباطی موجود

ب) وسعت بخشی به آموزش عالی

ج) توجه به نقش و اهمیت یادگیری مادام‌العمر.

این کتابخانه سعی دارد روشی ثابت و پایدار ایجاد کند که با محیط امروزی که به سرعت در حال تغییر است، سازگاری داشته باشد. به عبارت دیگر، چشم‌انداز کتابخانه مزبور بر این پایه استوار است که به منظور دسترس‌پذیر ساختن میراث‌های فرهنگی علمی و فکری دنیا، مجموعه کتابخانه بریتانیا باید در قفسه‌های مجازی کتب هر فرد و در هر مکان حاضر باشد.

انواع فهرستهای کتابخانه بریتانیا

فهرست عمومی کتابخانه

به منظور دسترسی به فهرست اصلی کتابخانه، این فهرست به عنوان یک واسطه ویی فراهم شده که شامل مواد قابل دسترسی در قرائت‌خانه‌ها، تهیه زیراکس از راه دور و امانت ۱۰ میلیون مواد موجود در آن است. خدمات زیراکس و امانت به وسیله مرکز تهیه مدارک این کتابخانه ارائه می‌گردد. این فهرست در تمامی ایام هفته و تمامی ساعات در دسترس است.

فهرست عمومی مشتمل بر منابع زیر است:

۱. منابع علوم انسانی (۱۹۷۵ به بعد)
۲. منابع علوم و تکنولوژی و صنعت (۱۹۷۴ به بعد)
۳. منابع گذشته‌نگر (قبل از ۱۹۷۵)
۴. منابع موسیقی (۱۹۸۰ به بعد)
۵. منابع موسیقی (پیش از ۱۹۸۱)
۶. مجله‌ها (۱۷۰۰ به بعد)
۷. کتابها (قبل از ۱۹۸۰ و ۱۹۵۰)
۸. مقاله‌های کنفرانسها (۱۸۰۰ به بعد).

فهرست عمومی کتابهای چاپی

مجموعه پایه کتابهای چاپی که محتوای کتابخانه بریتانیا را در بخش علوم انسانی و اجتماعی تشکیل می‌دهد، به «سرهنز اسلون» تعلق داشت. فهرست این کتابها به صورت ناقص با دستخط مالک اصلی موجود است. اولین فهرست عمومی این کتابخانه یک فهرست پدیدآور بدون شماره کتاب بود که توسط «هارپر» تهیه گردیده بود. برای مجموعه کتابخانه بریتانیا چند فهرست کتابی تهیه شد. این فهرستها در ابتدا فهرستهای مؤلف بودند و به تدریج تغییراتی در آنها به وجود آمد. فهرستی که مواد سالهای ۱۹۰۰ - ۱۸۸۱ را در بر می‌گرفت، به GKI مشهور است. در سال ۱۹۳۰، ویرایش جدیدی از فهرست عمومی مشهور به GKII چاپ شد و به دلیل اینکه زمان زیادی باید صرف این فهرست می‌شد و تعداد کارمندان مورد نیاز کافی نبود، در مارس ۱۹۵۵ جلد ۵۱ آن به عنوان آخرین جلد GKII منتشر گردید. ویرایش سوم فهرست عمومی تحت عنوان GKIII در ۱۹۶۶ کامل شد و ضمائم آن تا ۱۹۷۵ را شامل می‌گردید. سپس این فهرست در سال مزبور کنار گذاشته شد و فهرست جاری رایانه‌ای شروع به کار کرد. تمام کتابهایی که بعد از ۱۹۷۵ به دست می‌آمد و به قبل از ۱۹۷۱ مربوط می‌شد، در فهرست عمومی و کتبی که به بعد از ۱۹۷۱ مربوط می‌شد، در فهرست جاری ثبت می‌گردیدند. در GK ۱۹۸۷ کنار گذاشته شد

و تمامی مدخلها بر GK MARK قرار گرفت. در سال ۱۹۹۰ محتوای GK MARK به BLC که به صورت پیوسته وجود داشت، افزوده شد.

فهرست نسخ خطی

فهرست مزبور به صورت online است که شامل فهرستی از نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه بریتانیاست و شامل نسخه‌های خطی ۱۷۵۳ به بعد است. بیشترین و عمده‌ترین قسمتهای این فهرست پیوسته از طریق پویش ایجاد شده و به صورت روزانه در دسترس است.

فهرست چاپی کتابخانه

فهرست عمومی این کتابخانه در واقع فهرست چاپی اصلی از مجموعه‌های کتابخانه است و در برگیرنده مجموعه گسترده‌ای از مواد و منابع ۱۹۱۴ در سراسر جهان می‌باشد و اکثر کتابهایی را که تا ۱۹۷۵ در کشور انگلستان منتشر شده‌اند در بر می‌گیرد و شامل ۱۰ میلیون کتاب و منابع مختلف است که نیمی به زبان انگلیسی و نیم دیگر به زبانهای دیگر است. فهرست مزبور به شکل CD - ROM نیز در دسترس می‌باشد.

فایل ادواری‌های جاری

این فایل به وسیله بخش خدمات علوم و فناوری و صنعت کتابخانه و مرکز تهیه مدارک تولید شده و در حدود ۶۰۰۰۰ عنوان از ادواری‌های جاری و روزآمد است. این نشریات در تمامی زبانهای موجود در دنیا هستند و موضوعات علوم انسانی و اجتماعی را هم شاملند. فایل مزبور در تمامی ایام هفته و تمامی ساعات در دسترس است. دوره روزآمدسازی آن فصلی است.

فهرست آرشیو صدا

مشمول بر نوارهای آرشیو ملی صدای کتابخانه بریتانیا و در حدود ۲/۵ میلیون مدخل است و از جمله غنی‌ترین فهرستهای آرشیو صدا در سراسر دنیاست، چون مشتمل بر تمامی نوارهای انتشار یافته در حوزه‌های مختلف پاپ، جاز، تاریخ شفاهی، کلاسیک، درام، ادبیات، زبانها، گویشها و صداهای حیوانات بوده و دوره روزآمدسازی آن روزانه است. به منظور دسترسی به نوارهای صوتی، با استفاده از اصطلاح Virtual NSA و

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۱۹

جستجو در فهرست آرشیو صدا، می توان به موارد مورد نیاز دست یافت. تهیه نسخه‌هایی از نوارهای موجود، با رعایت محدودیتها و همچنین پرداختن حق مؤلف امکان‌پذیر است.

فهرست روزنامه کتابخانه

این فهرست ویبی، روزنامه و ادواری‌های دنیا را با ۵۲۰۰۰ مدخل در بر می‌گیرد و مشتمل بر همه روزنامه‌های ملی انگلیسی و روزنامه‌های روز یکشنبه از ۱۸۰۱ تاکنون است. از ۱۶۹۹ تاکنون نیز روزنامه‌های ایرلندی و محلی انگلستان و از ۱۶۳۱ به بعد روزنامه‌های منتخب سراسر جهان به زبانهای اسلوونی غربی را در بر می‌گیرد و همچنین شامل روزنامه‌هایی از کشورهای مشترک المنافع فرانسه، آلمان، آمریکا و روسیه و ادواری‌های عامه‌پسند انگلیسی و ایرلندی است و در زمینه موسیقی پاپ، مد، سینما، ورزش مخصوصاً فوتبال، سرگرمی‌ها و مطالب تجاری می‌باشد. این کتابخانه مشتمل بر یک سری مجموعه خاص است که عبارتند از:

۱. British Comics
۲. General Strikes News Paper
۳. Victorian Illustrated Journal

فهرست عناوین کوتاه انگلیسی (ESTC)

English Short Title Catalogue در ۱۹۷۷ به عنوان یک طرح بین‌المللی ایجاد شد و هدف از ایجاد آن، تولید رکوردهای قابل خواندن با ماشین، کتابها، جزوه‌ها و مواد دیگر بود. این مرکز دارای دو بخش تحریریه است که اولی در کتابخانه بریتانیا و دومی در مرکز مطالعات و تحقیقات کتابشناختی دانشگاههای کالیفرنیا می‌باشد.

RLG

در ۱۹۷۴ تأسیس شد و شامل یک گروه از ۱۶۰ دانشگاه، کتابخانه ملی، آرشیو، انجمنهای تاریخی و مؤسسه‌هایی است که دارای منابع مهم جهت آموزش و تحقیقند و منابع مهم اطلاعاتی را برای افراد در سراسر جهان تهیه و تدارک می‌بینند. این گروه با دانشگاههای کلمبیا و هاروارد ویل و کتابخانه عمومی نیویورک در ۱۹۷۴ ادغام گردید.

ISTC

شامل اطلاعات کتب چاپی اولیه یا اینکونابولاهاست که به پایگاه اطلاعاتی آثار چاپی قرن ۱۵ معروف است. تنظیم رکوردهای این پایگاه در فیلدهای مجزا به صورت نویسنده، عنوان، زبان، محل چاپ، سال چاپ و شکل می‌باشد.

LINC

با هدف یکپارچگی و نزدیک‌سازی سازمانهای عهده‌دار همکاری در بخش کتابداری و اطلاع‌رسانی در ۱۹۸۹ ایجاد شد. این شورا به عنوان واسطه بین سازمانهای استراتژیک در بخش اطلاع‌رسانی انگلستان و ایرلند است.

Concord

این وب‌سایت توسط Linc حمایت می‌شود و هدفهای اصلی آن به شرح زیر است:

۱. عمومی کردن فعالیتهای همکاری و مشارکت در کتابخانه بریتانیا.
۲. عمومی کردن فعالیتهای شورای همکاری کتابداری و اطلاع‌رسانی.
۳. گردآوری اطلاعات در مورد همکاریهای فعلی در خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی.
۴. بالابردن سطح آگاهی و افزایش فعالیتهای همکاری در زمینه‌های موزه و بایگانی.

CERL

کنسرسیوم کتابخانه‌های تحقیقاتی اروپا

اهداف آن عبارتند از:

۱. اشتراک دانش، منابع و مهارتهای تخصصی بین کتابخانه‌های تحقیقاتی.
۲. توسعه دسترسی، بهره‌برداری و حفاظت از میراث‌های چاپی اروپا.

TEL

کتابخانه بریتانیا جهت انجام هماهنگی‌های لازم، برای طراحی و ایجاد کتابخانه اروپایی واحد پروژه TEL را ایجاد کرد تا از طریق این کتابخانه جدید مجازی، امکان جستجو و دستیابی به مجموعه‌های دیجیتال و سایر مجموعه‌ها را فراهم آورد. بنابر اظهارات مشروح کتابخانه بریتانیا، این کتابخانه ترکیبی از منابع کتابخانه‌های ملی اروپایی است که با انجام این طرح، آن را یک گام به واقعیت نزدیکتر کرده‌اند. هماهنگی این پروژه، برعهده کتابخانه بریتانیاست.

کتابخانه‌های ملی شرکت‌کننده در این طرح، شامل: فنلاند، آلمان، ایتالیا، نیوزلند، پرتغال، اسلونی، سوئیس، انگلستان هستند و سایر شرکت‌کنندگان از مؤسسه مرکزی پرایل کاتالوگ یونیکوی ایتالیا و کنفرانس کتابداران ملی اروپایی تشکیل شده‌اند. در حال حاضر اعضای TEL تعدادی از استانداردهای مختلف را برای فهرست‌نویسی، نمایه‌سازی و آماده‌سازی داده‌های غیرقابل اشتراک به کار می‌برند. به عنوان مثال، نیمی از آنها از استاندارد نمایه‌سازی ۲۳۹،۵۰ و نیمی از XML استفاده می‌کنند که خود باعث به وجود آمدن مسائلی در مرحله ایجاد فهرست‌ها و پایگاه‌های اطلاعات مشترک می‌شود. اعضای TEL قصد دارند با آزمون تعدادی از استانداردها و به کارگیری آنها در تئوری و عمل، راه حلی بیابند تا کتابخانه‌های ملی بتوانند به عنوان یک عضو یکپارچه عمل کنند. اعضای این پروژه قصد دارند در مراحل پایانی آن به هدفهای زیر دست یابند:

۱. تعیین انواع مواد دیجیتالی برای مجموعه‌سازی
 ۲. گزینش شیوه‌ای یکسان برای مذاکره
 ۳. تعیین میزان اختیارات ناشران
 ۴. توافق بر سر رویه‌های نشر الکترونیکی
 ۵. توافق پیرامون نحوه آماده‌سازی مواد به منظور دسترسی به آنها در آینده با توجه به قالبهای متغیر نشر دیجیتال و کهنه‌شدن سریع این قالبها.
- تاکنون بسیاری از کتابخانه‌های اروپایی، برنامه‌هایی جهت این کتابخانه دیجیتال ارائه کرده‌اند. این در حالی است که پروژه TEL بر مجموعه‌ها و خدمات سازمانهای عضو متمرکز است و به دنبال ارائه ساختاری است تا آن را در سطح سایر کتابخانه‌ها گسترش داده و مشارکت سایر علاقه‌مندان خارج از گروه را نیز در این پروژه جلب نماید. رسیدن به هدفهای مورد نظر از طریق روابط ناشر، الگوها و برنامه‌های صنعتی و توسعه فراده امکان‌پذیرست. در ادامه، هر یک از موارد ذکر شده به اختصار شرح داده می‌شود.

روابط ناشر

هدف اصلی، بهبود آموزش‌های ملی و توسعه مجموعه از طریق توسعه دستورالعمل‌های آموزشی خوب و گفتگو و مذاکره و بحث است. کنسرسیوم با ناشران مهم منابع الکترونیکی و سازمانهای ناشر به منظور ایجاد ارتباط و همکاری در زمینه copyright، بازرگانی و مجوز همکاری می‌کند.

توسعه فراده

بهترین روش آموزشی عینی طرحها و استانداردها از طریق همکاری کنسرسیوم با آژانسها و پروژه‌های مربوط انجام می‌شود که موجبات دسترسی به منابع دیجیتالی و غیردیجیتالی را با استفاده از کتابخانه‌های ملی فراهم می‌کند. همچنین، با این طرح یکپارچه‌بودن نمایه‌سازی بررسی می‌شود که موجب پروتکل سازگار میان اعضا می‌گردد.

برنامه‌های صنعتی

کنسرسیوم به منظور به حداکثر رساندن مزایای همکاری، الگوها و برنامه‌های صنعتی گوناگونی را تدارک می‌بیند که از جمله فعالیتهای مربوط در این زمینه، بررسی بازار و استفاده کنندگان است.

اعضای کنسرسیوم

کتابخانه بریتانیا، کتابخانه دانشگاه هلیسنکی فنلاند، اسلونی، کنفرانس کتابداران ملی اروپا، کتابخانه ملی سوئیس، بیلیوتک نشنال و بیلیوتک تریونال سنترال فیرنزا اعضای کنسرسیوم را تشکیل می‌دهند.

Gabrial

مخفف Gateway and Bridge Europe's National Library است و به «گابریل نوده» که اولین تک‌نگاشت کتابداری را تحت عنوان «پیشنهادی برای ایجاد یک کتابخانه» در ۱۶۲۷ نوشت، برمی‌گردد.

Gabrial سرور شبکه جهانی کتابخانه ملی اروپاست. پیشنهاد ایجاد وب‌سایت مزبور در ۱۹۹۴ مطرح گردید تا بدین ترتیب از طریق تابلوی اعلانات الکترونیکی قابل دسترس، کتابخانه‌های ملی بتوانند دیگران را از کارهای جاری و فعالیتهای روزآمد خود

معرفی کتابخانه بریتانیا به عنوان دنیای دانش / ۱۲۳

مطلع سازند. در این زمینه، کتابخانه فنلاند معتقد بود کتابخانه بریتانیا باید نقش رهبری را در این زمینه عهده‌دار گردد.

هدفهای گابریل

۱. هدایت و راهنمایی در زمینه مجموعه، خدمات و وظایف کتابخانه ملی اروپا.
۲. ارتقا: با استفاده از روشهای مطلوب، به تقویت کتابخانه‌های ملی اروپا می‌پردازد.
۳. همکاری: از پیوندهای گروهی و مشترک کتابخانه‌های ملی اروپا در محیط شبکه‌ای حمایت می‌کند.
۴. مدل: به عنوان الگوی خدمات مشترک شبکه‌ای در محیط کتابخانه‌ای اروپا به‌شمار می‌رود.

وبسایت گابریل برای همه کاربران اینترنت به صورت رایگان در دسترس است. هر چند از طریق نمایه‌های عمومی وب یا سایر راهنماهای اینترنت خدمات کتابخانه‌های زیادی در دسترس است اما گابریل با راهنمای نظام‌مند کنترل شده خویش، دسترسی به خدمات مناسب را فراهم می‌آورد. این راهنما به‌صورت مدخل منفرد برای کتابخانه‌ها و خدماتشان به صورت یکپارچه و هماهنگ کار می‌کند. اداره خدمات گابریل بر عهده هیئت امناست که از یک گروه خدماتی کارکنان و مدیران پنج کتابخانه ملی تشکیل شده است.

IFLA

هدف از ایجاد IFLA به عنوان یک سازمان جهانی و در عین حال مستقل، مبادله ایده‌ها و نظرهای کتابداران، ارتباط میان آنان، پژوهش، پیشرفت و توسعه همه زمینه‌های کتابداری است و دفتر آن در بوستون اسپا می‌باشد.

UAP

برنامه دسترسی جهانی به انتشارات به هر شکل در هر زمان و هر جا تحت عنوان UAP شکل گرفت که هدف اصلی آن از بین بردن موانع از طریق تحقیق، سمینار

انتشارات بود که به نیازهای کاربر اهمیتی فوق‌العاده می‌دهد. UAP به طور تنگاتنگی با دفتر امانت بین‌المللی مرتبط است.

طرح پرداخت حواله IFLA

به خاطر جلوگیری از معاملات و داد و ستدهای سنگین مالی در ۱۹۹۵ دفتر ایفلا طرح مزبور را با هدف کمک به کتابداران و تسهیل امور، جهت امانت بین‌المللی و بین کتابخانه‌ای، به تصویب رساند. حواله مزبور توسط دفتر IFLA فروخته می‌شود.

مراکز دسترسی به گزارشهای سالانه کتابخانه بریتانیا

برای دسترسی به گزارشهای سالانه کتابخانه، می‌توان از طریق دو مرکز زیر اقدام

نمود:

۱. Trupin Distribution services LTd
۲. UK – Hertfordshir – Letchworth – Black horse Road

منابع

- کتابخانه بریتانیا (۱۳۵۳). نامه انجمن کتابداران ایران، دوره ۷، شماره ۱، بهار ۱۳۵۳، صص ۳۸-۷۴.
- گلچین (۱۳۷۲)، رشد تکنولوژی آموزشی، دوره ۱۰، شماره ۱، مهر ۱۳۷۲، ص ۴۶.
- معرفی جهت‌های نوین استراتژیک کتابخانه بریتانیا (۱۳۸۰). اتفاق، دوره ۱، شماره ۶، تیر ۱۳۸۰، صص ۱-۲.
- معرفی طرح ایجاد کتابخانه اروپایی واحد (۱۳۸۰) اتفاق، دوره ۱، شماره ۷، مرداد ۱۳۸۰، صص ۱-۲.
- مهدوی، شهرزاد (۱۳۷۴). ساخت کتابخانه جدید بریتانیا، آبادی، دوره ۵، شماره ۱۷، تابستان ۱۳۷۴، صص ۵۶-۵۷.

[-http://www.bl.uk.com](http://www.bl.uk.com)